

עין טובה ולימוד זכות, שכבה צעירה,
שיעור 1 – טוב עין הוא יבורך
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

1. טוב עין הוא יבורך

מניחים יסודות

שכבה צעירה

הרציונאל

רבי יוחנן שאל את תלמידיו "איזוהי דרך? לשָׁרָה לְשִׁדְבָק בְּהָ הָאָדָם?" (אבות ב', ט'). מהי המידה הטובה שהיא שורש המידות כולם? ענה לו רבי אליעזר בן הורקנוס: עין טובה. רבי אלעזר בן ערך אמר: לב טוב, ואומר על כך רבי יוחנן בן זכאי שאכן לב טוב כולל את כל המידות. אולם, יש צד של אמת גם בדבריו של רבי אליעזר, שעין טובה היא מבחינה מסוימת שורש המידות הטובות. על פי משנה אחרת במסכת אבות (ה', כ"ג), מסופר כי מידה זו היא סימן לתלמידיו של אברהם אבינו. בבסיסה של מידה זו עומדת היכולת להתבונן בסביבתנו ובזולתנו ולמצוא בה את נקודות האור, היתרונות ונקודות החוזק. בעזרתה אנו לומדים לשמוח בשמחתו של האחר, לפרגן ולעודד. בשיעור זה נטעים את התלמידים מיופיה של מידת טוב העין ובברכה שהיא טומנת בחובה למשתמש בה ולסביבתו.

מטרות

- התלמידים ילמדו את המושג "עין טובה".
- התלמידים יכירו בחשיבותה של מידה זו ובתועלתה לאדם ולסביבתו.

מבנה השיעור

- פתיחה: איזוהי דרך טובה? (מליאה)
- שלב א': מתבוננים בעין טובה (קבוצות + סיכום במליאה)
- שלב ב': משקפת העין הטובה (עבודה אישית + סיכום במליאה)
- סיכום: מבצע "טוב עין" (מליאה)

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם את ציור החצר (נספח 1) בגודל A3 כמספר הקבוצות.
- יש לצלם כל סוג מדפי ההנחיה והרישום (נספח 2) בכמות של חצי מהקבוצות (כל קבוצה תקבל רק סוג אחד).
- יש לאסוף גלילים ריקים של נייר טואלט או נייר סופג (לפחות שני גלילים לתלמיד).
- יש להצטייד בחומרי יצירה (בדים, נצנצים, צבעים, דבק וכו') + שדכן + סרט מתנה וכו'.
- יש להכין קופסת "טוב עין" (הסבר בשלב הסיכום).
- יש להכין קלסר "מע"ט מן האור" (הסבר בשלב הסיכום, דוגמה בנספח 3).

מהלך השיעור

פתיחה: איזוהי דרך טובה?! (מליאה)

שנה ג' אהבה,
ענוה ושליחות בשילוב שיתוף והשתתפות ומעורבות חברתית

עין טובה ולימוד זכות, שכבה צעירה,
שיעור 1 – טוב עין יבורך
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

- נספר לתלמידים: לפני כ-2,000 שנה חי חכם גדול בשם רבן יוחנן בן זכאי. לרבן יוחנן היו תלמידים רבים מאוד. חמישה מהם נחשבו לבכירים ולגדולים שבתלמידים. פעם אחת פנה רבן יוחנן בן זכאי לחמשת התלמידים הללו וביקש מהם: "צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם" (אבות ב', ט'). כלומר נסו לחשוב, לבדוק ולברר איזו מידה טובה היא החשובה מכולן. איזו מידה טובה היא השורש לכל שאר המידות הטובות ואם נקפיד עליה נזכה להגיע גם לכל שאר המידות הטובות. אחד מהתלמידים, רבי אליעזר בן הורקנוס, אמר שלדעתו זו מידת העין הטובה.
- נפנה לילדים את השאלה מהי לדעתם "עין טובה" ונשמע מספר תשובות.

שלב א': מתבוננים בעין טובה (עבודה בקבוצות + סיכום במליאה)

- נתחלק לקבוצות. לכל קבוצה ניתן את הדף עם התמונות (נספח 1) + דף ההוראות והרישום (נספח 2).
- נסביר את ההוראות כפי שהן מופיעות בנספח וניתן זמן לביצוע המשימה. לאחר ביצוע המשימה נאפשר לכל קבוצה להציג שלושה מהדברים שכתבו.
- נערוך טבלה של הדברים על גבי הלוח ונמייין בה את האירועים לדברים טובים ולדברים רעים. נסב את תשומת לבם של התלמידים לכך שאפשר להתבונן באותו אירוע בצורות הפוכות.
- נערוך רישום של הדברים על גבי הלוח בטבלה בה נמייין את האירועים לדברים טובים ורעים. נסב את תשומת ליבם של התלמידים לכך שניתן להתבונן באותו אירוע בצורות הפוכות, לדוגמא:

ילדה/ה המסייעת/ בניקוי החצר המלוכלכת של בית הספר	חצר מלוכלכת
ילדה/ה שעוזרת לחברה/ה פצועה	ילדה/ה לא נזהרת ונפצעת
ילד ששמח על ניצחוננו במשחק	ילד אחר הפסיד / המנצח מתגאה
ילדה/ה המשאילה/ה כלי כתיבה לחברה/ה ששכחה	השוכחת/ה חסרת אחריות
ילד המזמין חבר למשחק	האחרים לא שיתפו
ילדה המראה ציון טוב במבחן	מי שלא הצליח במבחן / לא למד ברצינות / גאוה של הילדה שהצליחה

- ננסה להדגיש את יתרונות מידת ה"עין הטובה" בעזרת השאלות הבאות:
 - למה זוכה מי שמתבונן בסביבתו בעין טובה? (ת: הרגשה נעימה, תחושת שלוה ורוגע, הערכה של הסובבים אותו כלפיו).
 - במה הוא הופך לאדם טוב יותר? (ת: לומד לכבד ולהעריך את הזולת, מתחזק באמונה).
 - האם גם הסביבה שלו נהנית מהיחס שלו אליה? (ת: כן, הוא מחזק ומעודד אחרים ללכת בדרך זו).

שנה ג' אהבה,
ענוה ושליחות בשילוב שיתוף והשתתפות ומעורבות חברתית

עין טובה ולימוד זכות, שכבה צעירה,
שיעור 1 – טוב עין הוא יבורך
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

- איזו אווירה נוצרת כמשתמשים במידה זו? (ת: כבוד הדדי, סבלנות, פרגון).
- מה עלול לקרות כשבותרים להתנהג בצורה הפוכה ולהשתמש דווקא בעין רעה? (ת: מתמלאים במרירות, נוצרת אווירה של מתח, כעס וחרדה, יוצרים תחושה של ניכור וריחוק).
- האם אפשר לחלק את המקרים שצוינו לסוגים שונים של עין טובה (ת: כן. א. עין טובה כלפי מעשים טובים שעשה החבר. ב. עין טובה הנובעת משמחה בהצלחתו).
- כיצד אפשר להסביר מהי "עין טובה" לפי כל מה שראינו עד עתה? (ת: התבוננות בסביבתנו ובזולתנו תוך ניסיון למצוא את היפה והטוב שבו כמו גם היכולת לשמוח בהצלחותיו ולעודדו).
- נסביר לתלמידים שאנו עומדים לקרוא שיר בחרוזים שמסכם את מה שלמדנו ונבקש מהם להשלים את המילים החסרות.
- נקריא את השיר תוך החסרת ההברה האחרונה בכל שורה זוגית ונאפשר לתלמידים להשלים אותה:
מהי מידת העין הטובה?
מדוע היא כה עקרונית וחשובה?
למה רבי אליעזר טען שהיא הבסיס לכל המידות?
כיצד לדעתו, מתוכה הן כולן נלמדות?
אולי כי מי שלומד להתבונן בעין טובה,
אט אט ימלא את לבו באהבה.
אז גם הוא ישתוקק להוסיף רק טוב,
וממנו גם אחרים ילמדו לאהוב.
לא לקנא או לכעוס בגלל מה שזכה בו החבר,
אלא דווקא לשמוח בשמחתו וכשצריך גם לוותר.
בקרב "טוב העין" כולם רוצים להיות,
בזכות שכמותו נעים פה לחיות.

שלב ב': משקפת העין הטובה (עבודה אישית + סיכום במליאה)

- הערה: אף על פי שהשלב הבא מתבצע באופן אישי, מומלץ להישאר בקבוצות כדי להקל על ההתארגנות הטכנית.
- נבקש מהילדים לדמיין שהיה אפשר לייצר משקפת שכל מי שמתבונן בה רואה סביבו רק טוב.
 - נחשוב יחד עם התלמידים כיצד היה כדאי לעצב את המשקפת כדי שהיא אכן תיראה מתאימה לתפקידה - איזו צורה תהיה לה? באילו צבעים כדאי לצבוע אותה? אילו קישוטים אפשר להוסיף לה?
 - נחלק את הגלילים ואת חומרי היצירה לכל קבוצה כדי שיוכלו ליצור את המשקפת שעליה חשבו. אפשר להוסיף סרטי מתנה למשקפות המוכנות כדי לאפשר תלייה על הצוואר.

שנה ג' אהבה,
ענווה ושליחות בשילוב שיתוף והשתתפות ומעורבות חברתית

עין טובה ולימוד זכות, שכבה צעירה,
שיעור 1 – טוב עין הוא יבורך
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

- נקדיש זמן להצגת המשקפות בליווי הסבר של התלמידים לדרך שבה בחרו לעצב את המשקפת.

סיכום: מבצע "טוב עין" (מליאה)

- נסביר לתלמידים שבשבועות הקרובים נלמד על מידת עין טובה. כדי לנסות ולהבין מה חשוב כל כך במידה הזאת וכדי להתנסות ביישום של המידה, אנו פותחים במבצע בשם "טוב עין הוא יבורך" (משלי כ"ב, ט'). שם המבצע לקוח מפסוק ששלמה המלך כתב בספר משלי. לפי הפסוק הזה, מי שיש בו מידה של "עין טובה" זוכה לברכה מיוחדת.
- נסביר כי במבצע זה מוזמנים התלמידים להתבונן בסביבתם ב"משקפת" של עין טובה, לכתוב פתקים שבהם יספרו על דברים טובים שראו אצל חברי הכיתה ולשים אותם בקופסה שתיועד לכך.
- נקבע זמן ובו תיערך הגרלה ובה ייבחר אחד הפתקים. התלמיד שעליו סופר בפתק יוזמן להביא את תמונתו שתודבק בדף בו יתואר המעשה שעשה. הדף יצורף לקלסר "מע"ט (=מתבוננים בעין טובה) מן האור" (הצעה לעטיפת הקלסר בנספח 3).
- התלמיד שדיווח על המעשה יזכה בתעודת "טוב עין" ובצ'ופר קטן (נספח 4).

שנה ג' אהבה,
ענווה ושליחות בשילוב שיתוף והשתתפות ומעורבות חברתית

מתבוננים בַּעֵינַי יוֹט וְזָכָה

מִן

הָאוֹר

"טוב עין הוא יברך"

מהי מדת העין הטובה?
מדוע היא פה עקרונית וחשובה?
למה רבי אליעזר טען שהיא הבסיס לכל המדות?
פיצד לדעתו הן ממנה נלמדות?

אולי כי מי שלומד להתבונן בעין טובה,
אט אט ימלא את לבו באהבה.
אז גם הוא ישתוקק להוסיף רק טוב,
וממנו גם אחרים ילמדו לאהב.
לא לקנא או לכעס בגלל מה שזכה בו החבר,
אלא דוקא לשמח בשמחתו, וכשצריך גם לוותר.
בקרבת "טוב העין" כלם רוצים להיות,
בזכותו ובזכות שכמותו נעים פה לחיות.

תעודה זו נתנת לתלמיד/ה היקר/ה

על היכולת להתבונן בחברים ובסביבה בעין טובה.

יישר לך!
מחנך/ת הכתה
